

מראי מקומות - תענית

ז:

- א. אין הגשמים יורדין אא"כ נמחלו עונותיהן של ישראל
הק' השפת אמת, הא אי' למטה דאין הגשמים נעצרים
אא"כ ישראל חייבין כלי', וא"כ, אם אין חייבין כלי', אבל
לא נמחלו עונותיהן, מה יהי' על הגשמים. ותי' דמה דאין
הגשמים יורדין אא"כ נמחלו עונותיהן, זהו האוצר הטוב של
גשמים שהקב"ה בעצמו פותח לנו, אבל היכא דאין נמחלו
עונותיהם, נהי שיהיו גשמים, אבל לא יהי' מאוצר הטוב,
ורק כשהם חייבים כלי' נעצרים השמים לגמרי.
- ב. אין הגשמים נעצרין אלא בשביל ביטול תרו"מ, וכו'
כ' המאירי דא' מן הכוונות של מסכתא זו ללמדנו שהצרות
באות על כלל ישראל על צד העונש. וכן העידו בהזכרת
מקצת עוונות שהגשמים נעצרים בסבתם, והכל אמת.
ומבואר מדבריו דאין מח' בגמ', דכולם אמת. אולם ע'
בגבורת ארי דכ' דמהא דנקטו כל הני אמוראי בלשונם
"אין הגשמים נעצרין אלא וכו'", משמע דס"ל דרק זה הוא
הסבה, ונח' אהדדי. אולם ע' בשפת אמת דכ' דלא פליגי, וכ'
דבאמת חז"ל נקטו לשון זה בהרבה מקומות, ואין הכוונה
דוקא שיהי' רק זה.
- ג. בשביל דברים שצויתי אתכם בימות החמה ולא עשיתם
פי' המהרש"א בשבת (לב:) דהרמז בקרא דלא עשיתם, היינו
ממה דכתי' יגזלו, והוי כאילו כתבו ב' פעמים, דמשום דיגזלו
מציווי החום, לכך יהי' נגזלין ממך הגשמים.
- ד. מותר לשנאותו
פרש"י, אע"ג דכתי' ואהבת לרעך כמוך. ותמה הגליוני
הש"ס, עדיפא הול"ל, דאע"ג דכתי' לא תשנא את אחיך.
וצידד דאולי לרבותא נקט רש"י כן, דלא רק שלא נקרא
אחיק, אלא אף לא נקרא רעך, וא"כ אי"ז ביטול מצות ואהבת
לרעך כמוך. אבל הק' ע"ז מהא דמבואר בנדה (טז:) דשייך
שיהי' מותר שלא לאוהבו, ועכ"ז יהי' אסור לשנאותו, וא"כ
הדרא קו' לדוכתי', דהו"ל לרש"י לנקוט שמותר לעבור על
לא תשנא לרבותא, וצ"ע.
- ה. מאי תקנת', ירבה בתפלה
הק' השפת אמת, ממ"נ, אם שבים בתשובה להחזיר הגזל,
א"כ למה ימנע הטובה, ואי לא שבו, תפלת רשעים תועבה.
ותי' דאע"פ שיש רשעים הגוזלין, מ"מ ע"י תפלת הצדיק
יכול הגשם לבוא. אבל ע' בגבורת ארי שנקט לדבר פשוט
שאין התפלה מועלת אא"כ מוציאין הגזילה מתוך ידם.
- ו. ירבה בתפלה
כ' הרי"ף על העין יעקב דאולי נקט לשון ירבה בתפלה, ולא
סתם "יתפלל", משום דמרויב צווחת העשוקים שזועקים על
החמס משתיקין קול התפלה. וע"ז אמרי' דצריך להרבות
בתפלה, כי הריבוי בקול התפלה מכריע את קול הזעקה של
החמס.